



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion Philostorgiu Kai Theodōru

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

Illustrissimo Viro, Domino Joanni Baptistæ Colberto, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162



ILLUSTRISSIMO VIRO, DOMINO  
JOANNI BAPTISTÆ  
COLBERTO,  
EQUITI, MARCHIONI DE SEIGNELAY,  
REGIS CHRISTIANISSIMI A CONSILIIS  
ET A SECRETIS,  
MODERATORI REGALIS ÆRARIJ,  
CURATORI PALATIORUM ET ÆDIUM REGIARUM.

**D**IVTVRNO ac molestissimo labore perfunctus, jamque ad metam delatus operis mei, VIR ILLUSTRISSIME, non tantam ex succedente otio capio voluptatem, quantum ex eo, quod librum hunc nomini tuo nuncupaturus, non ingratum id tibi munus fore confido. Nam quod jam pridem omnibus votis optaveram, ut locus aliquando mihi daretur publice testificandi, quantum tibi studia nostra debeant, id in hujus operis limine mihi tandem videor consecutus. Habent hoc præcipuum litteræ nostræ, quod Regibus & Principibus viris gratias agere norunt, & accepta ab iis beneficia in publicam lucem ac notitiam proferunt, & ad posterorum memoriam cum

## E P I S T O L A.

immortalilaudetransmittunt. Ac Regi quidem Christianissimo ante aliquot annos gratias egi ob eximia ejus in rempublicam litterariam merita. Tibi vero hoc volumen peculiariter dicatum est, cui uni plus debent litteræ nostræ, quàm reliquis unquam debuerunt omnibus. Excipio Regem Christianissimum. Si hæc eximia laus Principis maximi. Qui cunctos retro Principes consiliorum magnitudine & rerum gestarum gloriâ supergressus, patronum se litterarum palam professus est, & labentibus disciplinis salutarem manum porrexit: nec populares modo, verum etiam externos, ad optimarum artium studia liberalitate sua incitavit. Qui cum nihil unquam nisi eccellente quodam judicio & dicat & faciat, tum in hoc præcipue negotio Regiam prudentiam universis hominibus ostendit. Scit enim Rex sapientissimus, litteras summum decus esse atque ornamentum Reipublicæ. Scit Gallos suos, id quod ab antiquis etiam proditum est, non minus ingenii, quam armorum gloriâ semper illustres fuisse. Atque idcirco hanc laudem temporibus suis imminui non patitur: Sed eos qui laboribus ac vigiliis suis hoc tanquam hereditarium bonum patriæ suæ afferere conantur, præmiis ac muneribus ornare non desinit. Novit præterea, longe maximam utilitatem ex litteris in rempublicam redundare. Eos qui liberalibus disciplinis exculti sint, reliquis hominibus longe antecellere: & sive in consiliis, sive in legationibus, sive in aliis publicis muneribus ad quæ animum applicuerint, supra ceteros eminere. Hinc est

## EPISTOLA.

quod Principem Delphinum, spem ac decus Imperii sui, liberalibus disciplinis non leviter ac perfunctoriè, sed serio & cum cura institui jubet, ut ad splendorem Regii generis, litterarum quoq; ornamentum accedat. Intelligit enim Rex maximus ac prudentissimus, verissimam esse vocem illam à Senatu Romano olim in Imperatoris <sup>Proposita</sup> <sub>in Tacit.</sub> nuncupatione prolatam: litteratos Principes optime imperare. Hujusmodi igitur Principem, Musarum ac liberalium Artium studiosissimum cum reperisses, tam propensæ ejus in litteras voluntati minime defuisti: sed eam pro virili parte fovisti atque adjuvisti, tuâq; operâ ac ministerio perfecisti, ut ejus fructus ad quamplurimos perveniret. Nam primum quidem cunctos eruditionis laude florentes, tam in Gallia, quam in externis regionibus, sollicitè pervestigasti. Eorum deinde nomina qui liberalitate regia digni præ cæteris videbantur, Christianissimo Principi indicasti. Nemo itaque præteritum se conqueratur in hoc albo. Omnes enim adscripti sunt, qui publicatis ingenii sui monumentis nomen sibi aliquod in litteris comparassent. Jam verò quoties ex hoc eruditorum numero quispiam, Opus à se elaboratum Regi maximo offerre voluerit, quanta cum humanitate eum excipis, & in ipsum Regiæ Majestatis sacrarium introducis, munusque ejus suffragio tuo ac testimonio commendas: Perficis denique, ut viso Principe maximo lætus atque hilaris abscedat. Illud autem quantæ benignitatis est, & quam providæ diligentæ, quòd recurrente quotannis tempore Regalium largitionum, singulorum nomina Regi opportune suggeris,

utq; annum cuiq; stipendium Regiæ manus annotatio-  
 ne tribuatur, sedulo curas. Merito igitur omnes omnium  
 gentium eruditi, te Suffragatorem suum, te fautorem  
 studiorum, te alterum Mæcenatem agnoscunt. Nam ut  
 ille eruditos sui temporis Augusto Cæsari cõmendabat,  
 sic tu viros in omni genere doctrinæ excellentes LU-  
 DOVICOMAGNO in manum tradis, præmiis ejus ac  
 muneribus locupletandos. In hoc etiam Mæcenati simi-  
 lis, quod ut ille Arcanorum Augusti consiliorum parti-  
 ceps fuit, sic tu non in iis modo quæ ad litteras spectant,  
 sed in publicis etiam Regni negotiis utilisimam Princi-  
 pi operam ac ministerium præstas. Testantur hoc, ut re-  
 liqua omittam, rationes ærarii, tuis consiliis prudentissi-  
 mæ ac diligentissimè ordinatæ. Antehac enim vacuefa-  
 ctum erat ærarium, avaritiâ ac rapacitate quorundã ho-  
 minum qui regiis opibus inhiabant, qui publicam pecu-  
 niam, velut aquam, ex canalib9 publicis per occultos cu-  
 niculos suas in eedes derivabant. At nunc compressis eo-  
 rum fraudibus ac rapinis, tanta quotidie vis auri atq; ar-  
 genti absq; ullo Provinciarum damno in regiones thesau-  
 ros influit, ut ad res maximas seu bello seu pace aggredi-  
 endas ac perficiendas abunde sufficiat. Mirantur adve-  
 næ, & exterarum gentium Legati, tantã Christianissimi  
 Principis opulentiam. Obstupefcunt cum vident magni-  
 ficentiam ædium regiarum, quæ tot abhinc annis curâ  
 tuâ ac sollicitudine extruuntur, Regum nostrorũ magni-  
 tudini nunc demũ respondentes: cum tam numerosos  
 exercit9 conscribi, tot pecunias consumi vident in stipen-  
 dia militum, in classes nostras ac sociorum, in dona deniq;

ac

## E P I S T O L A

ac munera quæ in dies pæne singulos ex ærario Principis erogantur. Quæ quidem omnia, non aliunde quam ex proba administratione pecuniæ Regiæ, tanquam ex fonte, proveniunt. Ac Regi quidem Christianissimo id præcipuè acceptum ferre debemus, qui ærarium suum superiorum temporum negligentia exhaustum penitus & exinanitum, providentiâ suâ restituit. Non exigua tamen laus debetur etiam obsequio ac ministerio tuo, quippe qui sapientissimi Regis consulta executioni mandaveris. Quod quanti momenti sit, nemo est, ut opinor, qui non intelligat. Pleraque enim Regum consilia, quamvis optima ac saluberrima; nisi diligens Minister accesserit, in irritum cadere solent. Hæc sunt industriæ ac diligentia tuæ, hæc Fidei atque integritatis illustrissima documenta, quibus ne ipsa quidem refragaripotuit invidia. Modestiam vero & frugalitatem ac temperantiam, quis unquam pro dignitate valeat prædicare? Non enim amplitudo dignitatis tuæ, te à recto virtutis tramite ad luxum ac delicias, aut ad otium ac desidiam abduxit. Nihil tibi amplius contulit fortuna tua, quàm ut plus tibi laboris indiceres; ut contentiore studio, Regis negotiis & publicis commodis invigilares. Dies me deficiet, si reliquas dotes ac virtutes tuas velim percensere. Tua vero privatim in me collata beneficia tacitus præterire, nec possum, nec debeo. Hujus enim rei potissimum causâ compellare te hac Epistolâ institui. Sed quoniam nec Præfationis hujus brevitatis, nec modestia tua, hæc latius commemorari finit, finem dicendi faciam, generaliter tantum

B

## E P I S T O L A.

ea indicasse contentus; cum præsertim nefas esse existimem, gravissimas occupationes tuas prolixiori sermone detinere. Id unum abs te peto, ut tertium hoc volumen Ecclesiasticæ Historiæ quod in tuo nomine apparere volui, benivole atque amanter excipias. Sit hoc meæ erga te observantiæ gratique animi perenne monumentum. Sit immortale præconium tuorum in me meritorum. Testetur nostris atque externis hominibus, quantum tibi, quantum Illustrissimo Fratri tuo **NICOLAO COLBERTO**, Altisiodorensi Episcopo debeam. Opto interim, ut in hac statione in qua bono publico collocatus es, Deus Opt. Max. te florentissimum conservet, quo & Christianissimo Principi, & Patriæ tuæ ac Reipublicæ litterariæ quam diutissime prodesse possis.

Illustrissimo nomini tuo addictissimus  
HENRICUS VALESIIUS.